

Мр Немања МАРИНКОВИЋ
Криминалистичко-полицијска академија

Замисао глобалне безбедности – са или без националне

УДК: 005.44:343.434

Апстракт: У раду се анализирају основне промене у схваћању безбедности које су нус-продукт глобализације. У промењеној структури међународног система, безбедност је постала недељива. Трисигодишња доминација концепта националне безбедности је доведена у питање, јер границе не представљају штић од опасности које свима прете (нпр. еколошке и нуклеарне катастрофе).

Из такве визуре, тврдња глобалности је да државе не само да не могу бити учиници безбедним од глобалних изазова и претњи, већ су и саме извор претњи по глобалну безбедност (њихови међусобно супротивљиви национални интереси могу бити додатни извор угрожавања, како на релацији држава-држава-међународна заједница, али и на релацији држава-групиштво-појединац, па и релацији држава-природа).

Заступници традиционалних гледишта, побијају све ове аргументе, тврдећи да глобални безбедности систем не постоји, и да су државе најбоље опремљене (демократским легитимитетом, инфраструктуром) да одговоре и глобалним изазовима и претњама.

Треће гледиште представља компромис – глобалне вредности заједничке свима су саставни део националних интереса, поред традиционалних.

Кључне речи: глобализација, глобална безбедност, глобални интереси, национална безбедност, национални интереси.

Увод: о глобализацији

По речима Јана Шолтеа „када нова реч у међународно-политичком вокабулару постане популарна и фреквентна, то је често зато што означава важну промену која се дешава у свету“. Такав случај је пре два века био са речју међународни. Али, ако је таква крупна промена заиста реалност, са којом прецизношћу се може објаснити њена природа, шта је узрок, а која последица? Критичари с правом указују на „стару бољку“, тј. замерају на чињеници да се и у терминолошком смислу реч глобализација често користи неодређено и недоследно.¹

¹ Јан Шолте уочава недоследност у коришћењу појма глобализација, и издваја бар пет различитих употреба: 1) глобализација у значењу *интернационализација*, тј. јачање

И у домаћој теорији су присутна шаренолика одређења. Поменућемо једно гледиште, не тако ретко, према којем се глобализација схвата као вестернизација, која штити и унапређује вредности и интересе оних најмоћнијих на уштрб слабијих. Тако *A. Савић* сматра да „глобализовани свет 21. века није релевантан у односу на главне проблеме са којима се суочава човечанство, већ истиче и одражава доминантне западњачке вредности. Пошто међународни поредак који настаје штити један низ вредности и замрзава постојећу расподелу средстава у свету на принципу хијерархије на уштрб огромне већине светског становништва, може представљати чин политичке силе, а тиме би, сам по себи, могао да представља пре извор проблема него решење у светској политици 21. века“.

У крајњем, значајна промена у свету дешава се отприлике од шездесетих година XX века на овамо, а појам глобализације је добро описује, и поред наведене примедбе у погледу коришћења овог термина. У смислу у ком се овде користи, реч глобализација се односи на процесе који доводе до одвајања многих друштвених односа од територијалне географије, тако да се људски живот све више одвија у свету као јединственом месту. Ову идеју можемо илустровати ставом да у доба глобализације сви смо свима суседи (не географски али практично). На пример, по слободном уверењу би могли да тврдимо да нам је Америка свима сусед ако посматрамо кроз призму продора привреде, технологије, културе, па и војног присуства у крајњем случају. Реч је о томе да се друштвени односи, тј. многобројни начини на које људи међусобно делују и утичу једни на друге, све се више организују и одвијају на планетарном нивоу. Из истих разлога положаји држава, а нарочито територијалне границе међу државама, постају порозније и све мање значајне. Глобализација је с тога тренд због ког је свет постао друштвена сфера релативно без граница. Територијални простор и даље је од значаја, али једно је сигурно, географија у светској политици нема више подједнако важан значај као пре. Може се рећи да смо данас сведоци појаве таквих облика заједништва који су нама данас исто толико изненађење и новост колико су становницима 17. века били изненадни до тад непознати облици националне државе који су се управо тада појављивали. Важно је знати и следеће: глобализација обухвата све области друштвених односа, али са разли-

међузависности међу државама; 2) глобализација као *либерализација*, тј. уклањање државних ограничења у процесу сарадње између земаља у циљу стварања интегрисане светске економије; 3) глобализација као *универзализација*, тј. ширење различитих објеката и искустава на људе у свим крајевима света; 4) многи (нарочито критичари културног империјализма) дефинишу глобализацију као *вестернизацију*, посебно у облику америчких вредности; и 5) поистовећивање глобализације са *дејтерийоризацијом*, тј. променом у географском смислу по којој удаљеност и територијалне границе губе нешто од свог ранијег утицаја. Ових пет појмова донекле се преклапају, али оно што сваки од њих наглашава у великој мери је различито. (Scholte, 2001:14).

читим интензитетом. Економски глобализам, па и културни глобализам су области које су на добром гласу, углавном код земаља глобалног севера. Међутим, оно што је у овом истраживању од примарног значаја јесте испитивање глобализације у области безбедности.

Глобализација у безбедности

Са глобалног нивоа, поглед на безбедност се у многоме разликује. Ова другачија визура, сама по себи не би представљала проблем, тј. могла би заузети своје место у склопу укупног проучавања студија безбедности. Међутим, проблем искрсава у тренутку када се „новим таласом“ подривају досада етаблирани и институционализовани нивои безбедности. И заиста, многи коментари заговорника глобалне безбедности указују на све мање одговарајућу примену концепата националне и међународне безбедности, у корист ембрионалног појављивања глобалне безбедности. Теоретичари тог профила (школа глобалног друштва)² су усмерени више на глобалну заједницу, неголи на националне државе. Они сматрају да је један од најважнијих трендова на крају двадесетог века, широки процес глобализације који све више преузима водећу позицију. Представници овог мишљења оправдавају своје ставове указивањем на чињеницу да процес глобализације доноси нове ризике и опасности. Ово укључује ризике повезане са таквим стварима као што су слом глобалне економије, глобално загревање, или глобално уништење (нуклеарни сукоби и незгоде). Ова претећа угрожавања безбедности су на планетарном нивоу и конципирају се углавном као дешавања која су изван моћи државе. Само развој глобалне заједнице, они верују, може адекватно изаћи са овим ризицима на крај (Baylis, 2001:269).

Систем глобалне безбедности: илузија или реалност?

Питање глобалне безбедности још увек није ни термилошки, чак ни концептуално, а још мање системски решено. У овом тренутку, глобална безбедност представља само замисао, која нам (према различитим теоријским конструкцијама) представља модел другачијег уређења света од досадашњег, а што је условљено измењеном природом међународних односа и различитим облицима савремених безбедносних проблема. Проблеми који су сада на топ листи су пре свега еколошки проблеми, унутрашњи сукоби праћени угрожавањем људ-

² Као главни представници истичу се: *Mary Kaldor, Ian Clark, Martin Shaw.*

ских права и регионалним ширењем криза, ширење нуклеарног оружја, а од 11. септембра и глобални тероризам (проблем који преузима примат и мења окоснице међународног поретка, а утиче и на промену у стратегијама националне безбедности код већине држава). Ови проблеми су изван националних оквира, и показују висок степен међузависности, па би глобалном безбедношћу требало заштитити дугорочне интересе људске врсте и њихову везу са природом, пре него уже националне интересе влада и држава (суверенитет, територијални интегритет и сл.). Запажајући кораке који се чине у том правцу (пре свега по питању борбе против тероризма), за сада би могли извести закључак да глобална безбедност у овом тренутку пре представља замисао, него реалност (још мање некакав „дејствујући“ механизам). Али, и та замисао доноси један изазов теорији да разради концепт светских (глобалних) интереса око којих би се могао постићи универзални консензус, а који би омогућио контролу и арбитражу у сукобима око националних, субнационалних и транснационалних интереса, који могу угрозити безбедност глобалне заједнице. Аналогно концепту националних интереса на нивоу државе, и концепт глобалних интереса би требало да понуди листу онога што је добро, односно лоше за свет. Премиса на којој би се такав концепт засновао била би да су глобални интереси начелно примарни над националним, регионалним, али и економским, политичким и другим посебним интересима.

Дакле, глобална безбедност је нов приступ, јер сагледава човечанство као целину, које је изложено сталним и бројним претњама. У овом случају, основни објект заштите није безбедност држава и спречавање сукоба међу њима, већ се узима у обзир човечанство, или заједница држава као целина која је угрожена од проблема који дотичу све њих. Изгледа, да тек са причом о глобалној безбедности избија у први план и концепт еколошке безбедности који је још пре пар деценија предложио Лестер Браун који је говорио да: „претње по безбедност могу настати пре из односа човека према природи, него из односа нације према нацији“. Да би из замисли прерасла у концепт по којем ће бити организована безбедност света, два су субстанцијална питања за настанак новог концепта. Прво питање се тиче концептуалног фокуса претњи, тј. да ли постоји могућност да глобална безбедност буде матична у заштити неких вредности. Међутим, за сада се у овом обухвату иде прешироко. Истиче се посвећеност новим облицима претњи. Зато би безбедност морала да буде посматрана у ширем облику - на различитим нивоима (од појединачна до глобалне) и различитим појавама (еколошка, енергетска, етничка и сл.). Али, и војна моћ и економски притисак нису изгубили свој утицај на међународне односе (пример бивше Југославије). И на националном нивоу додата је нова димензија рањивости нације: пренасељеност, оскудица водених залиха, као и неприхватљиво исцрпљујуће искоришћавање енер-

гије. Друго питање, од значаја за настанак концепта, је још мање анализирано, а тиче се формирања система глобалне безбедности (тј. механизма за разрешење сукоба и подстицање мира, али мира који значи више од обичног одсуства насиља, тј. мира који мора садржати минимум правде и благостања). Зато, „стратези“ глобалне безбедности захтевају равноправну поделу обавеза и напора усмерених на заштиту човека и околине, што подразумева активне преговоре свих међународних актера и њихову сарадњу (Lang, 1995:831).

Све и као замисао, глобална безбедност, тј. студије о глобалној безбедности су отвориле нови приступ у односу на досадашње изучавање националне и међународне безбедности. По овој замисли, глобална безбедност представља „напуштање“ света у коме је сила коју државе примењују једна према другој, била одлучујућа за безбедност или небезбедност, и из света у коме безбедност нису могли осигурати многи од познатих механизма из последња два века. Али, и у случају успостављања механизма глобалне безбедности први задатак ће бити опстанак. Али, овај опстанак би се тицао позитивног као различитог од простог преживљавања, што значи опстанак у одрживим условима, који дозвољавају свестрано индивидуално испуњење. Такав опстанак је, за узврат, до невиђеног степена, директно завистан од одржавања еколошког наслеђа планете.

Природа и врста претњи за глобалну безбедност

Интересантно је сагледати какав је фокус глобалиста у односу на *природу и врсту претњи* које би биле у домену надлежности глобалне безбедности. Најпре, и за глобалну безбедност два јасно изражена типа претњи потичу из до сада уобичајених извора. Један је способност да се уништи човечанство путем светског нуклеарног рата. Ова претња обухвата било који рат великог обима у којем би уништавање од стране нуклеарних и хемијских постројења имало ефекте на нивоу целог света. Други тип претње потиче из претеране и неприхватљиве примене технологије, а све то у условима бума светске популације (чему је у различитим аспектима, и узрок и последица). Биосфера се већ суочава са огромним „стресовима“ од стране космичких и људских извора, и како каже Гвин Принс: „показала је велику отпорност, али ту је комбинација распона и брзине која наговештава да би се овог пута, осим ако се процес не стопира и не врати уназад, систем могао распасти“ (Prins, 1995:825).

Међутим, при овом набрајању, требало би бити опрезан, јер нису све теме о безбедности глобалне, нити су сва глобална питања проблеми безбедности. Студије о глобалној безбедности се, пре свега, не баве појединачним темама или само појединачним аспектом. Поједи-

ни аутори су покушали да дефинишу које све објекте заштите обухвата глобална безбедност. Тако је Младен Бајагић, систематизујући размишљања неколицине аутора, дошао до закључка да глобална безбедност обухвата: нуклеарну безбедност, еколошку или безбедност животне средине, људску безбедност, биолошку безбедност, и међународну безбедност (Бајагић, 2005:317).

Међутим, овде је интересантно поменути још једну ситуацију, а реч је о глобализацији и оних досадашњих, али и савремених безбедносних проблема, које не би биле обухваћене глобалном безбедношћу, већ неким другим нивоом (нпр. националним). Дакле, у процесу глобализације и ти проблеми имају планетарне димензије. Тај проблем је коментарисао и Антон Гризолд: „савремена безбедност је интернационализована и заснива се на међузависности. С тога не смемо занемарити чињеницу да савремена безбедност, упркос важности војно-политичког догађања у међународној заједници, дугорочно може имати само глобалне димензије, било да је реч о природним, еколошким, војним или били којим другим аспектима угрожавања. Та ће суовисност у будућности само још јачати“ (Grizold, 1998:13).

Ко би и како постигао глобалну безбедност?

Озбиљан недостатак теорије глобалне безбедности је што не пружа реалан одговор на питање *субјеката који би постигли овај ниво безбедности*, нити на питање средстава и начина којима се она може достићи. Представници школе глобалног друштва, су сами себи отежали давање одговора на ово питање сопственим претпоставкама којима су протежирани став да глобализација рачуна са нестанком улоге националних држава на међународној сцени. Односно, да рачуна са неком врстом нестанка и посртања њиховог ауторитета у решавању проблема са којима се сусреће глобално друштво. Они покушавају доказати такве претпоставке служећи се објашњењем да неки планетарни проблеми (на пример проблеми животне средине) уопште не зависе од држава. Сматрају, дакле, да државе не могу више понудити адекватан и ефикасан одговор на проблеме који оптерећују глобално друштво (еколошки проблеми, глобална неједнакост, сиромаштво, људска и мањинска права) јер се они разликују од проблема који су постојали до пред крај хладног рата (јачање војне моћи као услов опстанка). Уз то и сам међународни систем се од тада променио. Ови ставови, морамо да приметимо, нас наводе на помисао да ови теоретичари уствари виде државе као једну фазу у развоју људског друштва, која је била одговор на изазове из датог периода, и сада следи поента – по њима та фаза је завршена. Међутим, на страну то што имају мишљење да је државна организација превазиђен модел, да оне

нису у способности да одговоре на савремене изазове и претње, они, како то исправно запажа Младен Бајагић: „не дају јасан одговор ко у случају глобалне безбедности има обавезу да је штити, односно ко је уместо држава, у глобалном друштву у настајању, у стању да осигура безбедност појединаца и група, у суочавању са савременим изазовима и претњама, односно ко би требао сада и ко ће у будућности преузети глобалну одговорност за глобалну безбедност“ (Бајагић, 2005:331).

Такође, и питање којим *начинима и средствима* се може достићи глобална безбедност представља проблем и енигму за глобалисте, бар у овом тренутку. Јер, да би се успоставио концепт глобалне безбедности, основна претпоставка би морала бити испуњена, тј. постојање и способност некаквог система глобалне безбедности за вршење безбедносних функција. Међутим, каква заврзлама је присутна по овом питању, најбоље илуструју примери каква све размишљања постоје. Међу тим размишљањима доста њих представља само апстракцију, па се као решење глобалне безбедности предлаже успостављање опште одговорности и глобалне свести за очување глобалне безбедности.

Из ове крајности, указујемо и на другу, која за разлику од претходне подразумева постојање некаквог моћног наднационалног ауторитета, некакве глобалне безбедносне заједнице која би обухватила читав свет, а чији би нуклеус представљао северноатлански пакт. Међутим, постоје и аутори (Richard Falk, Hedley Bull, Ian Clark) који не виде државу као сметњу глобалној безбедности. Чак шта више, они сматрају да „државе поседују неопходна, драгоцене искуства, знања и средства којима уз претходну политичку вољу могу делотворно одговорити на глобалне изазове и претње безбедности“ (Симић, 2003:39).

Размишљања светских лидера о глобалној безбедности

Проблем глобалне безбедности (којег разматрамо са аспекта замисли, нивоа у настајању) је тај што су његови заговорници отишли пребрзо и хиперактивно у будућност, остављајући, или превиђајући, нека круцијална питања нерешеним. То је пре свега, питање држава у потенцијалном новом, будућем уређењу односа. На овом месту значајно би било указати на мишљења глобалних лидера, на скупу у Салцбургу 1997. године, на коме су учествовали представници свих делова света, и свих његових структура и слојева. Овде би сумирали само најзначајнија гледишта, која су у целини пренели Кегли и Виткоф.

Прво, на питање да ли доба глобализације означава крај доба држава, мишљења су подељена. Наиме, док једна страна сматра да глобализација означава крај државног суверенитета (Howell, 1998), постоји и супротно гледиште, које глобализацију види само као нови

појавни облик уређења држава (ММФ, 1997). На поменутом скупу у Салцбургу (50. семинару глобалних лидера), где је тема била управо будућност држава у суочавању са процесом глобализације, учесници овог скупа су се у већини сложили да ће нам и даље бити потребне националне државе, како би људима обезбедили идентитет, убирали порезе, социјалну сигурност, заштиту животне средине, и гарантовале унутрашњу безбедност.

Али, ту је указано и на неке промене, тј. процесе и снаге које подрицају националну државу. На њиховом челу је процес глобализације са пропратним појавама, као што је неслућени развој технологије, која ствара нове односе, нову економију без обзира на наклоност држава према томе. Као пример се наводе мултинационалне компаније које располажу робом произведеном у фабрикама широм света, али се ипак њихова седишта налазе у Америци и Европи. Није остало непримећено да глобално тржиште ипак не ствара и глобалну заједницу, јер и даље долази до пресељења богатства у оне богатије делове света.

Поред тога, националне државе умањују своју моћ и стварањем међународних организација на које преносе надлежности (нпр. Уједињене нације, Светска банка, Светска трговинска организација), које опет имају своје чиновнике који не одговарају ни једној појединачној држави. Осим међународних организација долази и до пораста броја и утицаја невладиних организација, које нису дужне да полагају рачуне држави, а да њихови ставови могу имати јак утицај и у држави и ван ње.

На овом скупу је указано да ерозија државе не долази само споља, већ и изнутра. Пре свега, то су процеси као што је формирање региона унутар држава, који више немају поштовања и стрпљења за бирократију и индиферентност великих националних влада. Уз то, етничке, расне и верске групације настоје да стекну што већи утицај и вероватно представљају највеће изворе притиска изнутра. Наиме, многе националистичке снаге унутар држава су избиле на површину, па се тако и број независних држава стално повећава.

Из ставова ових глобалних лидера, као и многих теоретичара, јасно се види да не прихватају сви они анализу коју су дали представници школе глобалног друштва. Они се слажу око тога да питање трансформисања држава у процесу глобализације остаје кључно у садашњој дискусији о безбедности. При томе, основно питање није да ли реконцептуализовати безбедност око појединаца или друштава као алтернативу држави, већ како државе могу преузети бригу за људска права и друштвени идентитет. Овде је дакле, поента у начину на који се безбедност држава мења путем глобализације, на који начин, у ком циљу, и која је листа приоритета у вршењу њихових безбедносних активности. Овај оптимистички став по опстанак држава говори да државе нису поражене, али указује на то да се њихова организација мора трансформисати како би постигле успешна решења у погледу нових безбедносних изазова.

Добре основе за овакав оптимистички став понудио је Ian Clark, који прихвата тзв. „средњи пут“ између оног традиционалног (државно-центричног) и футуристичког (глобалног света без држава). Наиме, Clark говори о *глобализованој држави*. Он схвата глобализацију као израз дубоке трансформације у природи саме државе. Он дакле говори о елементу функционалности: „државе још постоје али чине различите ствари, неке мање добро него раније, али су заузврат преузеле нове одговорности на себе“ (Clark, 1997:645). Дакле, државе опстају па би зато у периоду глобализације, школа глобалног друштва требало у ствари да понуди теорију о природи међународног поретка одговарајућег за глобализоване државе, то јест о међународном поретку глобализованих држава јер је овакав међународни поредак уско постављен за глобализоване државе.

На основу овог мишљења које уважава и значај, и проблеме држава у доба глобализације, интересантно питање је и да ли су глобални интереси изнад националних интереса, и којим циљевима би државе требало да теже? Раније је одговор био познат: заштита благостања својих грађана, заштита својих вредности и начина живота, одбрана од спољне агресије, што је био реалистички сценарио, национални интереси су се стављали испред глобалних. То је често значило и надметање са другим државама, борба за превласт, моћ, престиж. Сарадња са другим државама на заједничким проблемима била је секундарног значаја, тек пошто је национална безбедност задовољена (а то у апсолутном смислу никад није било могуће).

Данас се и даље тежи истим циљевима, али су кроз међузависност и ограничени (због преплитања разних нивоа интереса), како у спољној тако и у унутрашњој политици. Јер ако једна држава жели да реши своје националне проблеме, то представља ризик да се глобални проблеми увећају ако су они на уштрб других, што је обично случај. То није допуштено, тј. ниједна земља не може тежити сопственом благостању на начине који смањују безбедност и благостање конкурената. Наиме, као предсказање из прошлих времена данашња парола гласи: „сви ми данас делимо јединствену атмосферу, па не сме бити противречности између патриотизма и бриге за свет“ (Маргарет Мид, 1968).

Чак је и реалиста Едвард Кар (1939), пре више од пола века, имао наклоности за неке идеје идеализма, тврдећи да супротстављање општим интересима човечанства не служи националном интересу земље. О томе је и Кофи Анан (1999) изнео став: „свет се дубоко променио..., али се плашим да наше концепције о националном интересу дубоко заостају за тим. Потребна је нова, шира дефиниција националног интереса, која би приморала државе да се више уједине у тежњу ка заједничким добрима и вредностима. Такви предлози стављају људске интересе и глобалну безбедност испред националних интереса и националне безбедности“ (Kegley, 2004:874).

Закључак

Дакле, приметно је уопштено слагање да неке вредности заједничке свима, би требало да имају примат над националним интересима. Зато овде и сматрамо да би најадекватније решење које би уважило и те глобалне а и националне интересе било, како смо раније изнели, проширење листе националних интереса са овим глобалним вредностима, тако да би национални интерес обухватио и оне традиционалне, али и ове нове, глобалне вредности.

У суштини, замисли о глобалној безбедности би се у најкраћем могле сумирати кроз основне ставове њених водећих заговорника, као и кроз њихову критику. Наиме, главни представници „школе глобалног друштва“³ сматрају да се крајем двадесетог и почетком двадесет првог века догодио убрзан процес глобализације. То је очигледно на пољу економског развоја, комуникација и културе. Глобални друштвени покрети су одговор на нове безбедносне проблеме који су повезани са животном средином, сиромаштвом и оружјем за масовно уништавање. Оно што прати процес глобализације јесте процес фрагментације националних држава који је дошао до изражаја нарочито крајем хладног рата. „Слом средишње улоге држава“ допринео је појави нове врсте сукоба унутар држава, пре него међу државама, са којима систем суверених држава (Вестфалски систем) не може да изађе на крај. То је све охрабрило успон политике глобалне одговорности. Постоје размимоилажења око тога да ли ће глобализација допринети слабењу државе или просто њеном преображају, и да ли глобално друштво може да буде створено што би довело до новог раздобља мира и безбедности.

Међутим, „друга страна“ сматра да без обзира на нове претње по безбедност које намеће глобализација државе и даље остају примарни учесници и једини учесници са довољно моћи да контролишу и управљају процесом глобализације. Иначе, и принципијелне критике би се могле упутити и са нивоа науке и теорије о безбедности. Јер, ширећи поље безбедности и на неке од тема које приказује концепт глобалне безбедности, као што су загађење животне средине, епидемије, злоупотреба деце или економске рецесије, уништили бисмо интелектуалну кохерентност дисциплине и знатно би отежали проналажење решења за ове важне проблеме. Осим тога, недопустиво је искључити из међународног система државе, које су једине опремљене механизмима (саме или преко међународних тела) да решавају безбедносне проблеме, у корист неког неиспробаног и апстрактног система глобалне безбедности. Поента је у утицају на државе да у времену глобализације морају уврстити још неке глобалне интересе и вредности у националне интересе (поред оних традиционалних).

³ Mary Kaldor, Ian Clark, M. Shaw.

И на самом крају, послужићемо се ставом једног од водећих америчких теоретичара (реалиста) Кенета Волца, чији се став поклапа, у распону овог проблема, са овде већ изнетим ставовима.

Кенет Волц, прихвата чињеницу да глобализација представља нове изазове за државе, он пориче да се држава на тај начин гура у страну. Глобализација је тренд деведесетих. Њена важност је преувеличана и велики део света је искључен из процеса. Глобализација је смишљена у Америци, тј. постојеће институције и правила која подржавају и промовишу глобалну економију су под америчком контролом. Држава није изгубила моћ, у ствари држава је проширила своје функције и контролу над друштвима унутар државе и ван ње. Волц сматра да се државе прилагођавају новом окружењу и трансформишу своју моћ и власт како би парирале новим политичким проблемима. На крају, он тврди да су међународне политике још увек *међународне*. Волц заузима чврст став против оних који тврде да су државе мање важне од корпорација, тржишта и других недржавних учесника. Волц тврди да ниједан други учесник не може достићи државу по њеним способностима и успесима: „Државе воде суштинску политику, имају социјалну и економску функцију и ниједна друга организација не може да им парира по овим питањима. Оне јачају институције које стварају унутрашњи мир и чине просперитет могућим“ (Lamy, 2001:195). Оно што је најважније, на обликовање међународне политике утичу способности држава, а не глобализација.

Литература:

1. Бајагић, М.: *Изазови и преишње у измењеном контексту безбедности*, докторска дисертација, Факултет политичких наука, Београд, 2005.
2. Baylis, J.: *International and global Security in the post-cold war era*, in: *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press New York, 2001, pp. 253–276.
3. Clark, I.: *Globalization and Fragmentation: International Relation in the Twentieth Century*, Oxford University Press, New York, 1997, pp. 645–646.
4. Grizold, A.: *Međunarodna sigurnost*. Zagreb. Fakultet političkih znanosti, 1998.
5. Kegli Jr. Ѓ.: Vitkof, J.: *Svetska politika – trend i transformacij*, Fakultet političkih nauka, Beograd, 2004.
6. Lamy, S.: *Contemporary mainstream approaches: neo-realism and neo-liberalism*, *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press, New York, 2001, pp. 194–196.
7. Lang, W.: *Negotiation in the face of the future*. *American Behavioral Scientist*, 1995, v. 38 n. 6, pp. 830–842.
8. Prins, G.: *Notes toward the definition of global security*, *American Behavioral Scientist*, 1995, v. 38 n. 6, pp. 817–830.
9. Савић, А.: *Национална безбедност*. Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2007.
10. Scholte, J.: *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press, 2001, p. 14.
11. Симић, Д.: *Савремене теорије безбедности: Реформа сектора безбедности*, Институт Г17, стр. 11–41, Београд, 2003.

Abstract: *The last decade of the XX century, was marked by globalization. This term have had controversial explanation, so far. Interdependence and technical-technological development are in the middle of this process, which was pervaded a whole social activities – economical development, communications, culture, even security, too.*

Basic exchanges in the perception of security which are by-product of globalization, have been analysed in this article. Security became indivisible. The domination Concept of National Security was intersected. State borders aren't guarded from the global jeopardy (from environmental to nuclear disasters). From that point of view, state isn't able to protect itself, let alone to protect them all. Nay, states can be a source of threat for global security (their mutually opposite interests can be supplementary source of threat for relation: State-State-International Community; State-Society-Individual; State-nature).

Reperesentatives of traditional viewpoint, have been disproved these arguments. They have been considering that global security system hasn't exist, and by them, states also have the best predispositions (full democratical legitimation, infrastructure) to response on global challenges and threats. Question is, what is primary – national or global values?

Third way represent compromise – global (common) values should be ingredient part of national interests, beside traditional values.

Key words: *Globalization, Global Security, Global Interests, National Security, National Interests.*
